

 19—20 februari

Debatter m. m.
Tisdagen den 19 februari

	Sid.
Interpellation av herr Larsson i Norderön ang. bidrag till fortbildning inom jord- och skogsbruket	3

Onsdagen den 20 februari

Utgifterna för kungl. hov- och slottsstaterna:	
Kungl. Maj:ts hovhållning	6
Hennes Kungl. Höghet Hertiginnan av Västerbotten	13
Hans Kungl. Höghet Hertigen av Halland	13
Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten	14
Interpellationer av:	
herr Persson i Appuna ang. landsarkivets lokaler i Vadstena slott	18
herr Berglund ang. utredningen rörande kanalleden Vänern—Vättern	19
herr Eriksson i Bäckmora ang. upprustning av läns- och bygdevägar	20
herr Gustafsson i Borås ang. avveckling av spritförsäljningen på SAS:s flygplan i internordisk trafik	20
herr Gustafsson i Borås ang. åtgärder med anledning av stegringen av antalet kvinnliga alkoholmissbrukare	21
herr Svensson i Stenkyrka ang. samordning av åldrings- och kronikervården	22
herr Nilsson i Bästekille ang. anstånd med inbetalning av skatt i samband med överklagande av taxering	23

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 20 februari

<i>Statsutskottets</i> utlåtande nr 1, rörande utgifterna för kungl. hov- och slottsstaterna.....	6
— nr 14, ang. för flera huvudtitlar gemensamma frågor.....	14
— nr 15, om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten	14
— nr 16, ang. utgifter å tilläggsstat II (justitiedepartementet)....	17
— nr 17, ang. utgifter å tilläggsstat II (utrikesdepartementet)....	17
— nr 18, ang. utgifter å tilläggsstat II (försvarsdepartementet)....	17
— nr 19, ang. utgifter å tilläggsstat II (socialdepartementet).....	17
— nr 20, ang. utgifter å tilläggsstat II (finansdepartementet).....	17
— nr 21, ang. utgifter å tilläggsstat II (ecklesiastikdepartementet). .	18
— nr 22, ang. utgifter å tilläggsstat II (handelsdepartementet)....	18
— nr 23, ang. utgifter å tilläggsstat II (inrikesdepartementet).....	18
— nr 24, ang. frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan m. m.	18
— nr 25, ang. ersättning till Maj-Britt Nyström m. fl.	18
— nr 26, ang. försäljning av viss allmänna arvsfonden tillfallen fast egendom.....	18
<i>Bevillningsutskottets</i> betänkande nr 1, ang. det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1963 skall utgå.....	18
— nr 2, om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen, m. m.	18
<i>Andra lagutskottets</i> utlåtande nr 1, ang. förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga... .	18
<i>Tredje lagutskottets</i> utlåtande nr 1, ang. fortsatt giltighet av lagen om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet (jordförvärvslagen) samt om åtgärder till befrämjande av jordbrukets rationalisering	18
— nr 2, om ändring i folkbokföringsförordningen.....	18

Tisdagen den 19 februari

Kl. 16.00

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmannen.

§ 1

Justerades protokollen för den 12 och den 13 innevarande februari.

§ 2

Herr förste vice talmannen meddelade, att herr Boo, som vid kammarens sammanträde den 24 nästlidne januari med läkarintyg styrkt sig tills vidare vara hindrad att deltaga i riksdagsgöromålen, denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

§ 3

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å bordet vilande proposition nr 32, angående riktlinjer för organisationen av folkbokförings- och uppbringningsväsendet, m. m.

§ 4

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 1 och 14—26, bevillningsutskottets betänkanden nr 1 och 2, andra lagutskottets utlåtande nr 1 samt tredje lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2.

§ 5

Föredrogs den av herr *Hamrin* i Kalmar vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående kommunindelningen.

Kammaren biföll denna anhållan.

1* — Andra kammarens protokoll 1963. Nr 7

§ 6

Föredrogs den av herr *Rimås* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående viss upplysningsverksamhet i fråga om trädgårdsprodukter.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 7

Föredrogs den av herr *Grebäck* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående långfristiga lån för skolbyggnader.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 8

Interpellation ang. bidrag till fortbildning inom jord- och skogsbruket

Ordet lämnades på begäran till

Herr *LARSSON* i Norderön (cp), som yttrade:

Herr talman! Enligt gällande bestämmelser utgår för närvarande till personer som bevisar fortbildnings- och omskolningskurser ett grundbidrag med högst 410 kronor per månad. I detta bidrag inräknas den utgående timpenningen vid kursen, vilken för närvarande vid fortbildnings- eller omskolningskurs, anordnad av överstyrelsen för yrkesutbildning, uppgår till 1 kr. Vid utbildning i hemorten utgår vidare hyresbidrag till familjeförsörjare med ett belopp som högst motsvarar den

Interpellation ang. bidrag till fortbildning inom jord- och skogsbruket

faktiska hyreskostnaden, vari även inräknas kostnaden för uppvärmning. Till annan än familjeförsörjare utgår hyresbidrag med högst 70 kronor per månad i ortsgrupp 2, 85 kronor i ortsgrupp 3 och 4 samt 100 kronor i ortsgrupp 5. När familjeförsörjare erhåller utbildning utom hemorten kan han erhålla bidrag för sin egen bostadskostnad enligt dessa nyss nämnda grunder avseende ensamstående. Icke familjeförsörjare som bevisar kurs utom hemorten kan erhålla bostadsbidrag för fast bostad på hemorten med högst ett belopp motsvarande faktiska hyreskostnaden.

För att erhålla dessa bidrag skall vederbörande såsom arbetslös vara anmäld som arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Ett alternativt villkor är, att det med hänsyn till arbetsmarknadsläget eller eljest är av väsentlig betydelse, att omedelbara åtgärder vidtages för att snabbt öka tillgången på yrkesutbildad arbetskraft.

Även inom jord- och skogsbruket är behovet av ökad yrkesutbildning mycket framträdande. Strukturuomvandlingen i jordbruket ställer sålunda mycket stora krav på den enskilde yrkesutövaren. Samtidigt måste utvecklingsmöjligheterna, t. ex. inom norrländskt jordbruk, bedömas relativt goda, detta gäller särskilt specialproduktion av skilda slag. När det gäller övergången till specialproduktion ställs emellertid särskilda krav på yrkeskunnande. Många småbrukare i hela landet befinner sig i dag i en brydsam situation med vikan- de lönsamhet inom de traditionella driftsgrenarna. Genom en övergång till intensivare specialproduktion skulle situationen kunna förbättras. Dessa småbrukares problem påminner i väsentlig utsträckning om de arbetslösas. Med hänsyn till arbetsmarknadsläget får det nu i stora delar av vårt land anses väsentligt att sysselsättningsläget stärkes även inom jordbruket genom intensifierad yrkesutbildning.

Med stöd av det anförda anhåller jag

om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande fråga:

Är statsrådet villig medverka till att även inom jord- och skogsbruksnäringarna verksamma, som har behov av fortbildning inom respektive näringsgren, medges rätt till utbildningsbidrag för beivrande av fortbildnings- och omskolningskurser?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skriveelse, nr 53, till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan Sverige och Österrike för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å kvarlåtenskap.

§ 10

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 36, angående ökat stöd till föreläsning- och studiecirkelverksamhet m. m., samt

nr 37, med förslag till namnlag m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 11

Anmäldes, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr förste vice talmannen:

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 5, med förslag till lag om avveckling av fideikommiss m. m., motionerna:

nr 698, av herrar *Anners* och *Nilsson* i Göingegården,

nr 699, av herr *Gustavsson* i Alvesta m. fl., och

nr 700, av herrar *Tobé* och *von Friesen*;

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 26, med förslag till förord-

ning om inkomstbeskattning av fideikommissbo, m. m., motionerna:

- nr 701, av herr *Hamilton m. fl.*,
nr 702, av herr *Hamilton m. fl.*, och
nr 703, av herr *Palm*;

i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 5, med förslag till lag om avveckling av fideikommiss m. m., och nr 26, med förslag till förordning om inkomstbeskattning av fideikommissbo, m. m., motionerna:

- nr 704, av herr *Fröding m. fl.*,
nr 705, av fru *Gunne m. fl.*,
nr 706 av fru *Gärde Widemar m. fl.*,
nr 707, av herr *Nilsson i Svalöv*,
nr 708, av herr *Nilsson i Svalöv m. fl.*,

och

nr 709, av herr *Wachtmeister*; samt i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 28, med förslag till vissa kreditgarantier åt svensk varvsindustri, m. m., motionen nr 710, av herr *Ståhl*.

Dessa motioner bordlades.

§ 12

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 16.04.

In fidem

Sune K. Johansson

Onsdagen den 20 februari

Kl. 14.00

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmannen.

§ 1

Herr förste vice talmannen meddelade, att herr Björkänge enligt till kammaren inkommet läkarintyg vore sjukskrivnen från och med den 19 innevarande februari tills vidare.

Herr Björkänge beviljades ledighet från riksdagsgöromålen under avgivna tid.

§ 2

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN yttrade:

Kammarens arbetsplenum onsdagen den 27 februari, som i den preliminära planen utsatts till kl. 10.00 eller 14.00, kommer att börja kl. 14.00.

§ 3

Föredrogs var för sig följande Kungl.

Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionen nr 36, angående ökat stöd till föreläsnings- och studiecirkelverksamhet m. m.; samt

till behandling av lagutskott propositionen nr 37, med förslag till namnlag m. m.

§ 4

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott motionerna nr 698—700; och

till bevillningsutskottet motionerna nr 701—703.

Vid föredragning av de å bordet vilande, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 5, med förslag till lag om avveckling av fideikommiss m. m., och nr 26, med förslag till förordning om inkomstbeskattning av fideikommissbo, m. m., avgivna motionerna nr 704—709, hänvisades motionerna, så-

Kungl. Maj:ts hovhållning

vitt avsåg proposition nr 5, till behandling av lagutskott och i vad gällde proposition nr 26 till bevillningsutskottet.

Slutligen föredrogs och hänvisades till statsutskottet den å bordet vilande motionen nr 710.

§ 5

Föredrogs den av herr *Larsson* i Norderön vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående bidrag till fortbildning inom jord- och skogsbruket.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 6

Utgifterna för kungl. hov- och slottsstaterna

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1963/64 för kungl. hov- och slottsstaterna jämte i ämnet väckta motioner.

Herr förste vice talmannen meddelade, att överläggningen beträffande punkten 1 finge omfatta utlåtandet i dess helhet men att yrkanden i fråga om övriga punkter finge framställas först sedan dessa föredragits.

*Punkten 1***Kungl. Maj:ts hovhållning**

I propositionen nr 1 hade Kungl. Maj:t (bilaga 3, punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1963) föreslagit riksdagen att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 2 575 000 kr.

Vidare hade utskottet till behandling förehått

dels en inom första kammaren av herr *Söderberg* väckt motion (I: 103), vari

hemstälts bl. a. att riksdagen måtte för budgetåret 1963/64 anvisa a) till Kungl. Maj:ts hovhållning ett anslag av 2 300 000 kr., b) till Hennes Kungl. Höghet Hertiginnan av Västerbotten ett anslag av 150 000 kr., c) till Hans Kungl. Höghet Hertigen av Halland ett anslag av 100 000 kr., d) till Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten ett anslag av 316 000 kr., e) till Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid de kungl. slotten ett anslag av 1 476 000 kr., f) till Ved och kol för de kungl. slotten ett anslag av 575 000 kr.,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Gävle *m. fl.* väckt motion (II: 227), vari hemstälts att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om uppräknig av anslagen vid punkterna 1, 2 och 3.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 103 och II: 227, såvitt nu var i fråga, till Kungl. Maj:ts hovhållning för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 2 575 000 kr.

Punkten föredrogs; och anförde därvid:

Herr SPÅNGBERG (s):

Herr talman! Som regel har det väl aldrig sparats när det gäller anslag till kungar, kungahuset och hovhållningen. Det är en kombinerad tradition och slentrian som stått sig genom tiderna. Det utskottsutlåtande som föreligger här bekräftar, att denna regel med noggrannhet följes än i dag. Vi vet att det sedan lång tid tillbaka höjts varnande röster, som erinrat om att det varit rent otillständigt att slösa med pengar till någon viss privilegierad familj, i detta fall kungahuset. Men riksdagen har alltid fallit undan för hovförvaltningens önskemål. Under de senaste åren har riksdagen beviljat betydande höjningar av anslaget — några hundra tusen kronor så där vartannat år.

Kungl. Maj:ts hovhållning

Anslaget till hov- och slottsstaterna utgår i år med 4 917 000 kronor. Nu föreslås att detta skall höjas med 582 000 till 5 499 000 kronor. Av denna höjning kommer på kungens personliga apanage och hovhållning 275 000 kronor — från 2 300 000 kronor till 2 575 000 kronor. Vidare föreslås prinsessan Sibyllas apanage höjt från 150 000 kronor till 190 000 kronor. Anslaget till prins Bertil föreslås höjt med 25 procent från 100 000 till 125 000 kronor. Till detta kommer anslagen till bostadskostnaderna som skulle höjas med 163 000 kronor till 2 214 000 kronor.

Som motivering anförts förskjutningar i prisnivån och löneökningar. Detta är en stående motivering. En jämförelse härvidlag skulle nog kunna bli rätt intressant. Man behöver inte fundera länge över detta förrän det står alldeles klart, att det här är fråga om sådana olikheter för övrigt i fråga om privilegier att man inte kan göra en jämförelse med andra ämbeten eller andra inkomsttagare. Det visar sig tyvärr, att klassklyftan vidgas, då den enligt demokratiens idé i stället borde minskas bland medborgarna, från kungahuset och nedåt.

Apropå demokratiens idé vill jag bara erinra om att det under debatter rörande olika samhällssystem ofta framhållits, att ett demokratiskt samhällssystem kännetecknas bland annat därav, att det inte kan inrymma några privilegierade grupper eller släkter. Alla är väl villiga erkänna att vi numera har ett demokratiskt samhälle, att vi kan kalla vårt samhälle demokratiskt. Vi kanske borde tänka även på den saken när det gäller anslag av här ifrågasatt slag. Vad som i ekonomiskt avseende skiljer denna grupp från andra grupper, detta ämbete från andra ämbeten — om man nu vill göra en jämförelse — är bland annat att det inte utgår några skatter på ifrågasatt höjningar. Andra människor får betala betydande skattebelopp för varje

lönelyft de erhåller. Det blir ju en väsentlig skillnad redan på grund härav. Till det kommer den tullfrihet och de andra privilegier som kungahuset åtnjuter, vilka ytterligare ökar klyftan samtidigt som de omöjliggör varje jämförelse.

I detta sammanhang skulle jag vilja fråga varför man inte, när man nu räknar upp vad anslagen skall användas till, tar med avkastningen från Guadeloupefonden på 300 000 kronor om året. Vi har tvistat rätt mycket om vem som äger denna fond. Att staten äger den är väl klart, men vi har alltid varit eniga om — riktigheten häri kan på grund av historiska dokument inte ifrågasättas — att denna fond från början varit avsedd som ett stöd för kungens hovhållning under den tid då det sker en generationsväxling i monarkens ämbete.

Det finns andra saker som kunde ha medräknats i detta fall. Men bara avkastningen på 300 000 kronor från Guadeloupefonden skulle ha kunnat täcka den föreslagna ökningen på 275 000 kronor till kungens hovhållning och ändå lämna 25 000 kronor över för ökning av anslaget till prins Bertil.

Det har väckts två motioner i denna fråga. Herr Söderberg i första kammaren har motionerat om avslag på varje höjning av detta anslag. Jag instämmer helt i de synpunkter och de yrkanden som herr Söderberg framfört i sin motion. Herr talman! Jag yrkar alltså att anslaget under punkt 1 skall utgå oförändrat med 2 300 000 kronor.

Herr NILSSON i Gävle (k):

Herr talman! Jag ber att till alla delar få instämma i vad herr Spångberg nyss anförde.

Med den omslutning som den svenska statsbudgeten har kan de anslagshöjningar det här är fråga om verka vara småsaker. Hela höjningen rör sig om 582 000 kronor. Det är mycket pengar i och för sig, men beloppet skall

Kungl. Maj:ts hovhållning

naturligtvis ses mot bakgrunden av den föreslagna totalsumman 5 499 000 kronor.

Det har sagts att dessa anslagshöjningar beror dels på löneförhöjningar och förbättrade pensionsförmåner för de vid hovet anställda, dels på s. k. automatiska höjningar. Naturligtvis har jag och mina medmotionärer ingenting emot att dylika löneförhöjningar och pensionsförbättringar även kommer de anställda till del. Jag vill gärna understryka detta. Vår motion riktar sig sålunda inte mot denna personal.

I de tre punkter där vår motion II: 227 yrkar avslag på de föreslagna höjningarna återfinnes samma yrkande i motion I: 103 av herr Sten Söderberg. Herr Söderberg går dock som herr Spångberg nämnde något längre än vi kommunister gjort och yrkar sålunda avslag på höjningarna också i punkterna 4 och 5. När det gäller utgifter av detta slag finner vi det rimligt att man väntar med anslagshöjningar tills man bättre kan överblicka vilket statsskick för vårt land som bäst motsvarar folkmeningen. Ingen torde kunna förneka att det finns mycket starka stämningar mot den rådande monarkistiska ordningen.

När det gäller frågan om monarki eller republik intar vi den principiella ståndpunkten, att vi önskar arbeta för republikens införande i Sverige. Den lämpligaste tidpunkten härför skall jag för dagen inte yttra mig om. Vi går emellertid alla och väntar på förslag till en ny grundlag. Enligt uppgifter är förslag att vänta inom kort. Under dessa förhållanden finns det enligt vårt sätt att se ingen anledning att höja redan tidigare höga anslag vare sig till den kungliga hovhållningen eller till enskilda medlemmar av kungahuset. Kungl. Maj:ts hovhållning drar ju redan nu 2 300 000 kronor, en summa som synes oss kunna räcka till för de utgifter som kan anses vara nödvändiga. Prinsessan Sibyllas nuvarande an-

slag, 150 000 kronor, liksom prins Bertils, 100 000 kronor, är av den storleksordningen att vederbörande bör kunna dra sig fram på dessa icke föraktliga summor. Till detta kommer som herr Spångberg sade att dessa pengar är skattefria.

Om vi sålunda går emot ytterligare anslagshöjningar till kungl. hov- och slottsstaterna, så ligger den väsentliga anledningen härtill på det rent principiella planet. Vi är som sagt för ett republikanskt statsskick och mot ett monarkistiskt. Under sådana förhållanden anser vi det orimligt att skattebetalarna skall påläggas ytterligare utgifter för ett statsskick som många anser ha överlevt sig självt. Jag träffade här omdagen en kammarjunkare, som var mycket stolt över sin befattning vid det kungl. hovet. Jag förmodar att en kammarherre, som jag av och till umgås med här i kammaren, är ett pinnhål högre än en kammarjunkare. Hur som helst med den saken, denne kammarjunkare omtalade att hans befattning vid hovet var oavlönad. Om det nu finns människor med sådana säregna intressen, att de till och med är mycket stolta över oavlönade befattningar vid hovet, så kanske denna form av anställning vore värd att prövas i större omfattning än vad som görs för närvarande. Här yppas ju en möjlighet till ekonomiska besparingar av kanske nog så stor omfattning. Rationaliseringar i övrigt torde också vara möjliga att genomföra. Tills allvarliga försök i denna riktning gjorts, finner vi det icke motiverat med några som helst anslagshöjningar just nu.

Enär det finns två motioner som så nära ansluter sig till varandra skall jag be att få ansluta mig till yrkandet om bifall till motion I: 103 av herr Sten Söderberg.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet **LINDHOLM:**

Herr talman! Jag skulle inte ha begärt

Kungl. Maj:ts hovhållning

ordet i denna fråga, om jag inte i ett tidigare skede indirekt hade haft litet grand att göra med denna utgiftshöjning. Vi har ju accepterat principen att vi skall betala de kostnader som det representationsskick vi nu har föranleder. Det har varit tradition att när kostnaderna genom olika åtgärder höjts, så skall riksdagen också bevilja de ytterligare medel som blir erforderliga.

Jag vågar försäkra herrar Spångberg och Nilsson i Gävle att mycket noggranna prövningar förekommit, innan man gick till riksdagen och begärde ifrågasvarande anslagshöjningar. De utgiftshöjningar som föreslås är sålunda fotade på faktiska utgiftsstegringar. Det är därför vilseledande att nämna enskilda personer i kungahuset och framställa saken så, som om det skulle vara dessa personer som skulle få en inkomstförbättring av den storlek som nu föreslagits i utskottsutlåtandet. Det är ingalunda på det sättet.

Jag nämnde att jag indirekt varit med och agerat på ett avsnitt av detta ärende. Jag har nämligen ställt ett par av civildepartementets experter till förfogande för att lösa lönefrågorna på detta område. De har i sitt arbete sökt att anpassa lönesättningen till den som är traditionell på motsvarande områden inom statsförvaltningen och givetvis vid denna jämförelse sökt att ta hänsyn till de speciella förhållanden som här råder på enstaka punkter. Då jag studerat resultatet av den förhandlingsomgången, måste jag säga, att jag fann att man nog tidigare var ganska nära herr Nilssons i Gävle ideal, då han sade sig vara anhängare av att man skulle ha oavlönad arbetskraft på detta område. Jag kan nämna att exempelvis kokerskor, biträdande kokerskor och ekonomibiträden tidigare var placerade i första lönegraden. De var alltså ett pinnhål högre än enligt herr Nilssons ideal. De experter som jag ställde till förfogande har vid förhandlingarna med organisationerna anpassat lönerna till den statliga löne-

sättningen, vilket innebär uppflyttning från första lönegraden till respektive sjunde, sjätte och femte lönegraderna för personal av de kategorier som jag här talat om. Det är klart att det medfört ökade kostnader.

Jag kan tillägga, att man försökt att så långt det varit möjligt reglera arbetstiden, vilket medfört att man denna gång också infört obekvämhetsstillägg, vilket inte tidigare förekommit på detta område. Enbart kostnaden för införande av obekvämhetsstillägg beräknas innebära en merkostnad av cirka 30 000 kronor per år. Jag skall inte gå igenom merkostnaden för de olika lönegradsplaceringarna. Det är emellertid en hel del personal som måste anställas för att man på ett anständigt sätt skall kunna sköta ett hushåll av den storleksordning det här är fråga om. Herr Nilsson i Gävle kan ju räkna efter hur stor skillnaden är mellan första lönegraden och respektive sjunde, sjätte och femte lönegraderna, så skall han finna vilka nivåförändringar som skett för de lägst avlönade.

Herr Nilsson i Gävle sade att han rent personligt inte har någonting emot att dessa kategorier får högre löner. Under sådana förhållanden bör han väl också vara med på att ge de medel som skall gå till dessa löner. Första halvåret 1963 får kungahuset självt stå för merkostnaden på denna punkt. Det beslut som riksdagen nu står i begrepp att fatta träder inte i kraft förrän den 1 juli. Uppgörelsen träder däremot i kraft från och med den 1 januari.

Jag har velat lämna denna redogörelse som förklaring till utgiftsökningarna under första huvudtiteln.

Herr STÅHL (fp):

Herr talman! Efter civilministerns anförande skulle jag ha kunnat inskränka mig till att yrka bifall till utskottets hemställan. Men eftersom de båda grånade, stadgade och godmodiga revolutionärerna här gått till storms mot de sista skansarna för privilegiesamhället,

Kungl. Maj:ts hovhållning

kanske jag kan få tillägga, att vi i utskottet har gått igenom den löneöverenskommelse som civilministern här talat om och att vi kan vitsorda vad han här har nämnt. Eftersom herr Spångberg förutsatte att det förekommit samma slentrian i år som alltid beträffande denna huvudtitel, vill jag framhålla, att vi i år verkligen gjort oss besvär med att titta litet närmare på vad de befattningshavare som får dessa löneförbättringar, som i och för sig inte är mer än rimliga, egentligen sysslar med. Jag skulle vilja rekommendera herr Spångberg och övriga, som vill revolutionera hovhållningen medan vi ändå grundlagsenligt har detta styrelsesätt kvar, att ta en promenad och titta in t. ex. i den betydande snickeriverkstad som är ansluten till slottet, i de stora lager av möbler från olika tidsåldrar, som finns i slottets källarvåning, och i den ateljé för underhåll av gobelänger, bonader och övriga ur museal synpunkt i stora delar omistliga vävnader som finns i slottet. Det skulle i och för sig vara oansvarigt att inte se till att de konstskatter, som här finns och som är i allmän ägo, vidmakthålles. Jag vill tillägga att på den punkten råder inga delade meningar. Bakom detta utskottsutlåtande står även herr Spångbergs partikamrater här i huset.

Om man vill revolutionera statskicket — och jag har ingenting emot att min gamle vän på värmlandsbanken går till storms emot detta, det står var och en fritt och i långa stycken förstår jag herr Spångberg — skall man göra klart för sig, att så länge det nuvarande statskicket finns kvar skall de människor som arbetar för det svenska folkets gemensamma egendom ha en något så när skäligen utkomst, även om de har sin sysselsättning på slottet.

Vidare tycker jag att herr Spångberg inte behövde ha dragit in Guadeloupefonden i detta resonemang, eftersom vi för endast några år sedan hade en grundlig utredning varvid klarlades, att denna gjorts till Konungens personliga

egendom. Det finns, tror jag, fortfarande i statsutskottets ägo ett stort och högtidligt dokument med underskrifter som bekräftar den saken. Vi lever ändå i ett rättssamhälle som inte tar ifrån någon hans egendom — inte ens Hans Majestät Konungen. Herr Spångberg får väl på den punkten dämpa sin iver en smula.

Med detta ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr NILSSON i Gävle (k):

Herr talman! Jag föredrar att vara en grånad revolutionär framför att vara en grånad konservativ.

Till civilministern vill jag säga, att vi inte har förhindrat de löneförhöjningar, som civilministern har medverkat till, för den personal som finns på slottet. Vi har inte yrkat avslag på prinsessan Sibyllas 150 000 kronor, och vi har inte yrkat avslag på anslaget till hovhållning. Vad vi yrkat är avslag på de förhöjningar som civilministern har givit sin välsignelse. Jag finner det ekonomiskt fullkomligt möjligt för de kungliga personerna att betala de löneförhöjningar, som civilministern medverkat till, på de anslag som de redan tidigare får.

Beträffande Guadeloupemedlen vill jag framhålla, att när man har kännedom om att Hans Majestät Konungen har denna inte föraktliga inkomst, förstår man att det inte saknas ekonomiska möjligheter för vederbörande att betala en hyfsad lön till sina anställda.

Det är dock uttryck för ett visst framsteg, att det blivit organiserade löneförhandlingar också på slottet. Det ger en vision av att vi kanske så småningom kan få ett modernare synsätt på hela denna institution.

Jag finner inte de argument som civilministern anförde så hållbara, att våra yrkanden inte skulle stå sig. De kungliga personerna har pengar. De har förmögenhet. Pengarna de får är skattefria, och det är en inte föraktlig förmån. Både civilministern och jag vet väl att

Kungl. Maj:ts hovhållning

skatterna inte är så låga, men de kungliga personerna drabbas inte av de skattehöjningar, som civilministerns regering begåvar oss med. Alla materiella möjligheter föreligger därför för hovet att klara de löneförhöjningar, som civilministern har medverkat till.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet LINDHOLM:

Herr talman! Herr Nilssons i Gävle argumentering skulle naturligtvis vara riktig under den förutsättningen, att detta var första gången vi diskuterade kostnadsfaktorn på detta område. Denna kostnadsfaktor är emellertid ganska gammal, och i tidigare kostnadsberäkningar har man räknat med såväl utgifter som inkomster på olika avsnitt. Sedan har det ansetts rimligt och riktigt att riksdagen fyller på med det belopp som erfordras för att täcka kostnadsökningarna.

Vad herr Nilsson i Gävle i dag förordar i kammaren är att vi ånyo skall ta i anspråk medel som vi har använt i tidigare kostnadsberäkningar. Om man kan ta dessa medel i anspråk flera gånger när man gör kalkylerna, går det naturligtvis att göra så som herr Nilsson rekommenderar i dag. Herr Nilsson framhöll att han inte har något att erinra mot löneförhöjningarna. Däremot vill han inte vara med om att bevilja de medel som behövs för att täcka dem.

Jag ber dessutom att få rätta en uppgift i mitt förra anförande. Det är inte från den 1 januari i år utan från den 1 juli 1962 som kungahusets medlemmar själva får betala löneförhöjningarna. Ett budgetår kommer de att belastas med hela den extrakostnad som den löneuppgörelse medför, vilken jag och mina medarbetare medverkade till.

Herr SPÅNGBERG (s):

Herr talman! Jag nämnde något om traditioner i mitt första anförande. Jag vill bara konstatera att man även nu traditionsenligt har mobiliserat alla des-

sa gamla argument för höjda anslag till kungahuset. Om vi går tillbaka till gångna tider, skall vi finna att personer som Thorsson och Branting och många andra har uttalat sig i dessa frågor på ett sätt som mera överensstämmer med de synpunkter jag har försökt lägga på denna fråga än de yttranden som i dag har levererats av herr Ståhl och civilministern.

Jag tror nog att statsutskottet har knallat omkring uppe på slottet — jag drar inte alls det i tvivelsmål — och att dessa ledamöter därför tycker att vi skall ge dessa anslag. Det förekommer så mycken representation och det går åt så mycket pengar i dessa sammanhang, att det nog är riktigt att vi ökar anslagen med detta belopp, menar de.

Jag tycker å min sida att det är orimligt. Jag skall inte närmare nu beröra den saken; jag vill bara i all enkelhet påpeka — jag kommer nu tillbaka till Guadeloupefonden — att det aldrig har fastslagits, herr Ståhl, att denna fond är kungens personliga egendom. Det har fastslagits att så länge Bernadotterna sitter på Sveriges tron skall de åtnjuta avkastningen av Guadeloupefonden, men när de kommer bort tillfaller denna fond staten. Därom har väl ändå inte rätt några delade meningar bland dem som har studerat dokumenten.

Det är klart att man kan råka ut för ett minnesfel, och det skall vi tillåta herr Ståhl att göra, men någon personlig egendom som Bernadotterna tar med sig sedan vi har fått republik här i landet är det inte fråga om.

De inkomster som härrör från Guadeloupefonden — 300 000 kronor om året — har varit avsedda för hovhållningen; den saken är klar. Man kan gå tillbaka i tiden och studera de diskussioner som har ägt rum i denna fråga, och man skall då finna detta vara bekräftat. Under sådana förhållanden är det rimligt att fråga: varför har man inte räknat med dessa medel? Nu kommer herr Ståhl med den förklaringen, att Guade-

Kungl. Maj:ts hovhållning

loupefonden anses vara kungens personliga egendom. Han har varje år skattefritt erhållit dessa 300 000 kronor, som alltså icke tagits med i hans hovhållning.

Jag vill till detta säga att kungens hovhållning är hans privatsak. Det finns inte några instruktioner om att han skall fullgöra en representation på det sätt som sker. Låt oss exempelvis ta hovstallet. Vad skall man med alla dessa hästar i byggnaden på denna dyrbara tomt? Jo, väsentligen för sjuglasvagnen, i vilken man skjutsar diplomater från andra stater som kommer hit för första gången och skall överlämna sina kreditivbrev. Precis som om de inte — såsom de får göra i andra länder — skulle kunna åka bil vid ett tillfälle som detta.

Hur stora besparingar som skulle kunna göras genom rationaliseringar på det här området kan jag inte uttala mig om, men det är tämligen klart att det skulle vara fråga om åtskilliga hundratusentals kronor, särskilt om man jämför kostnaderna för det nuvarande hovstallet med den avkastning som denna synnerligen välbelägna tomt skulle kunna lämna därest den användes för andra ändamål.

Till sist vill jag, herr talman, inhösta herr Ståhls löfte om att medverka till att rationalisera statsskicket. Av hans anförande framgick, att han vill vara med om att införa republik här i landet, och det är i alla fall någon behållning av den här debatten.

Herr STÅHL (fp):

Herr talman! Jag vill varna herr Spångberg för att dra förhastade slutsatser av vad som säges här i kammaren. Det är inte första gången han gör det, men det kan i detta fall vara på sin plats att påpeka saken.

Vad Guadeloupefonden beträffar var det min avsikt att säga att denna fond är kungahusets personliga egendom. Om jag skulle ha uttryckt mig på ett annat sätt, så är jag angelägen om att proto-

kollet på denna punkt blir rättat. Detta är i varje fall min tolkning av den uppgörelse som på sin tid träffades om den historiska lilla ön.

Herr SPÅNGBERG (s):

Herr talman! Jag vill bara konstatera att herr Ståhls uppfattning i detta fall är felaktig.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet LINDHOLM:

Herr talman! För att inte några missförstånd skall uppstå vill jag upplysningsvis meddela, att när man beräknar anslagsbehovet för hovstaten, tillför man hovstaten en inkomst av Guadeloupe-medel på 300 000 kronor. Om denna inkomst icke hade funnits, skulle alltså riksdagen ha haft att ta ställning till ett anslagsäskande som varit 300 000 kronor högre.

Härmed var överläggningen slutad.

Herr förste vice talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till motionen I: 103 i motsvarande del; och fann herr förste vice talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Spångberg begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 1:o i utskottets utlåtande nr 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit motionen I: 103 i motsvarande del.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr förste vice talmannen till-

Hennes Kungl. Höghet Hertiginnan av Västerbotten — Hans Kungl. Höghet Hertigen av Halland

kännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Herr Nilsson i Gävle begärde emellertid rösträkning, varför votering medelst omröstningsapparat verkställdes. Därvid avgavs 166 ja och 10 nej, varjämte 8 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten 2

Hennes Kungl. Höghet Hertiginnan av Västerbotten

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 2) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 190 000 kr.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 103 och II: 227, såvitt nu var i fråga, till Hennes Kungl. Höghet Hertiginnan av Västerbotten för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 190 000 kr.

Punkten föredrogs; och anförde därvid:

Herr NILSSON i Gävle (k):

Herr talman! Med hänvisning till den av mig tidigare anförda motiveringen ber jag att få yrka bifall till motionen I: 103.

Herr STAHL (fp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Härmed var överläggningen slutad.

Herr förste vice talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till motionen I: 103 i motsvarande del; och fann herr förste vice talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Nilsson i Gävle begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande

voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 2:o i utskottets utlåtande nr 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit motionen I: 103 i motsvarande del.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr förste vice talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Herr Nilsson i Gävle begärde emellertid rösträkning, varför votering medelst omröstningsapparat verkställdes. Därvid avgavs 165 ja och 12 nej, varjämte 6 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten 3

Hans Kungl. Höghet Hertigen av Halland

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 2) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 125 000 kr.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 103 och II: 227, såvitt nu var i fråga, till Hans Kungl. Höghet Hertigen av Halland för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 125 000 kr.

Punkten föredrogs; och anförde därvid:

Herr NILSSON i Gävle (k):

Herr talman! Jag yrkar bifall till motionen nr I: 103.

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

Herr STÅHL (fp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Herr förste vice talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till motionen I: 103 i motsvarande del; och biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkterna 4—6

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 7

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen behandlade för flera huvudtitlar gemensamma frågor jämte en i ämnet väckt motion.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 8

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 15, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson* (I: 509) och den andra inom andra kammaren av herrar *Magnusson* i Borås och *Nordgren* (II: 616), hade hemställts *dels* att riksdagen måtte med avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt här var i fråga, ur budgeten avföra samtliga de anslagsposter, som funnes upptagna i en vid motionerna fogad bilaga 1; *dels* att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt här var i fråga, besluta att samtliga de anslag som funnes upptagna i en vid motionerna fogad bilaga 2 skulle vara obetecknade samt minskas med vardera en tiondedel av det föreslagna anslagsbeloppet; *dels* att anslag till Omkost-

nader hos diverse myndigheter måtte beräknas till vissa angivna belopp under andra, tredje, femte—åttonde och tionde—tolfte huvudtitlarna; *dels* att reservationsanslag till Diverse utgifter måtte beräknas till vissa angivna belopp under andra, tredje, femte—åttonde och tionde—tolfte huvudtitlarna; *dels* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att under de avförda anslagen föreliggande medelsbehov måtte i mån av medelstillgång tillgodoses inom ramen för varje huvudtitels här ifrågavarande anslag; *dels* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om sådan ändring av de administrativa reglerna beträffande omkostnadsanslag, att dessa såsom maximerade totalbelopp utan bindande specificering ställdes till vederbörande myndigheters förfogande; *dels ock* att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att vid varje budgetårs slut till riksdagen lämnades en redovisning för användningen under förflutna budgetår av anslagen till Diverse utgifter och till Omkostnader hos diverse myndigheter.

Utskottet hemställde, att motionerna I: 509 och II: 616 icke måtte av riksdagen bifallas.

Reservation hade avgivits av fröken *Andersson*, herrar *Akerlund* och *Nilsson* i Göingegården samt fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I: 509 och II: 616,

1) godkänna i motionerna förordad överflyttning av medel från sak- och bidragsanslag till anslag till Diverse utgifter resp. Omkostnader hos diverse myndigheter, vilken överflyttning beräknades medgiva en total minskning av medelsbehovet med omkring 10 procent;

2) godkänna i motionerna förordad ändring beträffande vissa angivna större omkostnadsanslag, vilken ändring beräknades medgiva en total minskning

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

av medelsbehovet med omkring 10 procent;

3) hos Kungl. Maj:t hemställa, att efter utgången av varje budgetår skulle till riksdagen lämnas en redovisning för användningen under budgetåret av de i motionerna föreslagna anslagen till Diverse utgifter resp. Omkostnader hos diverse myndigheter.

Utskottets hemställan föredrogs; och anförde därvid:

Herr PALM (h):

Herr talman! Droppen urholkar stenen, heter det, och jag utgår ifrån att förvisningen härom är förklaringen till den ihärdighet med vilken man från högerhåll år efter år återkommer med sitt krav på avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 1 och i anslutning därtill ställer yrkanden, som kort uttryckt går ut på en viss omläggning av driftbudgeten i rationaliserande syfte.

Att en sådan rationalisering är önskvärd torde det inte råda några delade meningar om. Den detaljspecificering av anslagsposterna som nu förekommer ger visserligen formellt men dock inte reellt möjlighet till riksdagens prövning av de oerhört många mindre anslagsposterna i budgeten. Denna reella möjlighet har en gång funnits, men med den ansvällning av statsverksamheten som skett är det ogörligt för de olika budgetutskotten att väga anslagskravens angelägenhetsgrad mot varandra. Den statliga budgettekniken möjliggör inte en sådan avvägning och inte heller en effektiv kostnadsredovisning och utgiftskontroll.

En väsentlig olägenhet av den långt drivna specialredovisningen av diverse anslag är att disponerandet av medlen bindes på ett olyckligt sätt genom en planering långt före budgetårets början. Det är mycket som hinner ändras från den tid då anslagsäskandena utformas fram till budgetårets slut. Systemet med tilläggsstater har av den anledningen tillkommit, men den alltför hårda bind-

ningen av anslagen till detaljspecificerade poster gör en överflyttning av medel mellan posterna omöjlig.

I ett fall kan därför uppstå behov av medelstillskott via tilläggsstat, medan det i ett annat fall kan bli tal om att fullt ut förbruka ett beviljat anslag, trots att detta inte varit behövligt under löpande budgetår. Den risken finns ju att överskott på ett anslag kan föranleda anslagsminskning i fortsättningen, och den risken vill en myndighet inte gärna utsätta sig för.

Med hänsyn till nämnda olägenheter vore det i hög grad angeläget att s. k. mindre sakanslag sammanfördes under varje huvudtitel och disponerades i enlighet med behoven på olika områden. För de enskilda verken och myndigheterna skulle detta medföra större frihet men naturligtvis också ett ökat ansvar. Den kostnadsanalys och effektivitetsbedömning, som nu förekommer i alltför ringa utsträckning, skulle med ett sådant system ske automatiskt och fortlöpande därigenom att myndigheterna kunde — eller rättare sagt nödgades — väga mellan skilda ändamål och ge prioritet åt sådana som vid tiden för bedömningen har den största angelägenhetsgraden.

Eftersom förvaltningen på det sättet kunde bli effektivare och kostnadsprövningen mera noggrann, skulle kostnaderna kunna bli lägre. Genom att från början lägga in en tioprocentig nedskärning av de avsedda anslagen kan man uppnå just den effektivisering av kostnadsgranskningen som är avsedd. De besparingar denna kan ge bör i och för sig kunna göra det möjligt att få ut praktiskt taget lika stor effektivitet ur det något lägre totalanslaget.

När det gäller den tioprocentiga minskningen är det självklart, att denna inte skall gå ut över verkligt angelägna anslag. Det blir vederbörande verks och myndighets uppgift att sörja för att dessa tillgodoses inom den givna ramen genom överförande av medel

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

från andra ändamål, som vid den nödvändiga kostnadsgranskningen visar sig kunna klara sig med mindre anslag. Syftet är både att nå ökad effektivitet i hushållningen med statsmedel och ökad effektivitet i budgetarbetets teknik.

När dessa krav ställs på den statliga budgetredovisningen, är detta på intet sätt något revolutionerande eller uppseendeväckande. För kommunernas del har man för länge sedan insett att en detaljredovisning av den typ som förekommer i statsbudgeten är orimlig och opraktisk. Den utredning som stadsförbundet gjorde för några år sedan kom fram till att en ökad inriktning på en bättre kostnadsredovisning helt enkelt var nödvändig. Stadsförbundet uppmanade också kommunerna att, jag citerar, »komma ifrån den mycket långtgående detaljspecifikation som hittills varit vanlig», och det framhölls också att budgetredovisningen måste bli sådan, att kostnaderna kan bedömas i relation till vad som åstadkommes för dem. Det är just detta syfte som den aktuella framställningen från motionärerna tar sikte på.

Att det inte bara är från högerhåll som man ger den nuvarande statsbudgetens utformning underbetyg hade jag redan förra året tillfälle att framhålla genom en hänvisning till en då aktuell artikel i den socialdemokratiska tidskriften Tiden, där LKAB-chefen Arne Lundberg underkände den statliga budgetens uppställning och påtalade bristen på effektiv kostnadsredovisning.

Jag nämnde inledningsvis att droppen urholkar stenen. Hur tätt dessa motioner än har droppat under en följd av år, har ändå ingenting kunnat rubbas i statsutskottets behandling av detta ärende. En sak har dock hänt, som kanske kan sättas i samband med kritiken mot den föga rationella budgettekniken, nämligen den, att statskontoret har förstärkts med en rationaliseringsexpert från näringslivet, vilken har vi-

sat mycket stort intresse för den statliga budgetens brister.

Om detta skulle kunna leda till att synpunkterna i de år efter år återkommande högermotionerna i detta ärende vinner ökat gehör inom finansdepartementet, så har droppandet trots allt haft sin effekt. Jag vågar kanske inte räkna med att stenen är helt urholkad efter denna nya framställning och inte heller efter de synpunkter jag här fört fram, men när motionen nu på nytt av allt att döma kommer att fällas av kammarens majoritet tillåter jag mig uttrycka den förhoppningen, att det blir ett nytt fall framåt.

Herr talman! Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till reservationen av fröken Andersson m. fl.

Herr PETERSON i Degerfors (s):

Herr talman! Kammarens ledamöter torde känna igen denna följetong, som vi nu behandlar för tredje eller fjärde gången. Det har kanske hänt en liten förändring. De första åren väcktes en partimotion från högern med krav på 20 procents sänkning av alla omkostnadsanslag. I år är det en enskild motion, där man begränsar sig till 10 procents sänkning av de omkostnadsanslag som motionen berör.

Även om man kan hålla med reser- vanterna om att det självklart finns vissa brister i den statliga bokföringen, är det ju nästan hopplöst att så här på rak arm kasta fram en motion och säga, att vi bör sammanföra de och de anslagen och skära ned dem med 10 procent. Det går inte. Det finns ingen i denna kammare som kan överblicka konsekvenserna av ett bifall till motionen. Jag anser därför att redan en genomläsning av motionen och av reservationen ger det starkaste stödet för utskottets förslag om avslag.

Herr Palm var rätt kortfattad i sin framställning och hade inte några nya saker att komma med. Liksom herr Gustafsson i Stockholm i fjol hänvisade till

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

vad han sagt föregående år, kan jag hänvisa till vad jag sagt förut och vad herr Gustafsson sagt dessförinnan: Ingenting har inträffat som kan ge riksdagen anledning att göra en ändring på denna punkt. Herr Palms reflexioner är alltför lättvinda: att man skulle få fram kostnadssänkande åtgärder med denna omläggning är rena gissningar av motionärerna; det finns inga bevis för detta. Man kan också ifrågasätta, om det är så angenämt att på det sätt som skulle bli följden ge verkscheferna fullständigt fria händer att använda pengarna efter eget gottfinnande. Den efterhandsgranskning som man här har föreslagit, kommer ju först då utbetalningarna redan är gjorda.

Herr talman! Med dessa få ord vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Härmed var överläggningen slutad.

Herr förste vice talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till reservationen; och fann herr förste vice talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Palm begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i utskottets utlåtande nr 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit reservationen av fröken Andersson m. fl.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr förste vice talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Herr Palm begärde emel-

lertid rösträkning, varför votering medelst omröstningsapparat verkställdes. Därvid avgavs 151 ja och 30 nej, varjämte 2 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 9

Föredrogs vart efter annat statsutskottets utlåtanden:

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde,

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde,

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde, och

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 10

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

Lades till handlingarna.

Interpellation ang. landsarkivets lokaler i Vadstena slott*Punkten 3*

Utskottets hemställan bifölls.

§ 11

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

Lades till handlingarna.

§ 12

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 13

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

Lades till handlingarna.

§ 14

Föredrogs vart för sig statsutskottets utlåtanden:
nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan m. m.,

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till Maj-Britt Nyström m. fl., och

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss allmänna arvsfonden tillfallen fast egendom;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt propositionen angår det promilletal, varmed skogs-vårdsavgiften för år 1963 skall utgå, och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga; samt

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1955 (nr 272) om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet (jordförvärvslagen) jämte i anledning av propositionen väckta motioner, dels ock motioner om åtgärder till befrämjande av jordbrukets rationalisering, och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden och betänkanden hemställt.

§ 15

Interpellation ang. landsarkivets lokaler i Vadstena slott

Ordet lämnades på begäran till

Herr PERSSON i Appuna (s), som yttrade:

Herr talman! I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 januari 1963 har länsstyrelsen i Östergötlands län dels överlämnat en rapport från länsbrandinspektören i länet rörande den bristande brandsäkerheten vid landsarkivet i Vadstena, dels ännu en gång hemställt att frågan om Vadstena slotts restaurering och i samband därmed anordnande av tillfredsställande nya lokaler för landsarkivet i Vadstena slott skall avgöras med största skyndsamhet.

Detta ärende synes vara av vikt av flera skäl. Det är synnerligen oroväckande brister i fråga om brandsäkerheten som blottas i länsbrandinspektörens rapport. Det är icke heller första gången påminnelser härom gjorts. Det framstår som synnerligen otillfredsställande att ett landsarkivs oersättliga samlingar skall förvaras i lokaler av väsentligt lägre kvalitet än den som ett vanligt kommunalt arkiv i en landskommun måste ha.

Vadstena slotts restaurering, varigenom landsarkivets lokalfråga blir definitivt och lämpligt löst, är tänkt att utföras som reservarbete. Restaureringen är ett synnerligen lämpligt sådant objekt och i dagens arbetsmarknadsläge ett angeläget beredskapsobjekt i västra Östergötland. Redan 1961 begärde länsarbetsnämnden att detta beredskapsarbete skulle projekteras. Behovet av en förstärkning av beredskapen är allmänt dokumenterad.

Med hänvisning till vad som här anförts ber jag att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få rikta följande fråga:

Är statsrådet beredd lämna en redogörelse för läget beträffande Vadstena slotts restaurering och landsarkivets lokalfråga i Vadstena och vilken tidpunkt projekteringen av föreslagna arbeten kan väntas bli påbörjad?

Denna anhållan bordlades.

§ 16

Interpellation ang. utredningen rörande kanaleden Vänern—Vättern

Ordet lämnades på begäran till

Herr BERGLUND (fp), som yttrade:

Herr talman! Med bekymmer ser man på hur befolkningsutvecklingen i de län som berörs av Vänern—Vättern delen av Göta kanal hotar att bli negativ. Om inte de trafikproblem som hänger samman därmed inom kort blir lösta kommer dessa bygder att bli ohjälpligt efter i utvecklingen.

Vätterndelegationen ser mycket allvarligt på dessa problem, och man är ense med den om att sjö- och kanaltransporterna är en betydelsefull faktor att räkna med. Därför önskar man en hastigare takt i det nu pågående utredningsarbetet.

Sedan 1961 arbetar den statliga utredningen och man kunde ju ha väntat sig att den, med den utgångspunkt utredningen fick i och med att Vätterndelegationen till utredningen överlämnade sin fylliga undersökning angående breddning av Götakanaldelen Vänern—Vättern, nu skulle vara färdig med sitt utlåtande. Då så tydligen inte är förhållandet och ärendet inte bör bli för gammalt, enär en snar lösning av kanalfrågan är ytterst angelägen, vore en redogörelse för hur långt utredningen kommit i sitt arbete av mycket stort intresse. Kanalfrågan kommer alltmer i förgrunden vid diskussionerna i lokaliseringsfrågor.

Med hänvisning till vad jag här i korthet anför an håller jag om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande interpellation:

Vill herr statsrådet informera kammaren om hur långt den statliga utredningen i Götakanalfrågan kommit i sitt arbete och om vi snart kan vänta en proposition med förslag om breddning av kanaleden Vänern—Vättern?

Denna anhållan bordlades.

Interpellation ang. upprustning av läns- och bygdevägar — Interpellation ang. avveckling av spritförsäljningen på SAS:s flygplan i internordisk trafik

§ 17

Interpellation ang. upprustning av läns- och bygdevägar

Ordet lämnades på begäran till

Herr ERIKSSON i Bäckmora (cp), som yttrade:

Herr talman! I den pågående upprustningen av vägväsendet har investeringarna till huvudsaklig del fått göras på de större riksvägarna, vilkas standard i första hand måste förbättras i takt med den ökade bilismen. Detta har medfört att angelägna nybyggnads- och upprustningsåtgärder beträffande länsvägar och bygdevägar har fått skjutas på framtiden. Tyvärr är många av dessa vägar av sådan standard, att de utgör verkliga trafikfallor och tarvar en mycket snar upprustning i fråga om såväl bredd som linjeföring för att kunna svara mot den växande trafikintensiteten.

Det torde emellertid kräva en avsevärd tid att genomföra ett sådant vägprogram, med påföljd att många av dessa vägar skulle förbliva i sitt nuvarande skick något eller några tiotal år framåt i tiden, innan de blir föremål för ombyggnad. Frågan är då om inte dessa vägar i avvaktan på en framtida omläggning redan nu borde ingå i en plan för en enklare upprustning i syfte att få bort farliga kurvor liksom också att frigöra vägkanterna från blocksten o. d., företeelser som nu förorsakar årliga trafikoffer, som helt eller delvis kunde förebyggas.

Åtgärder i antydd riktning skulle sannolikt inte behöva medföra alltför stora kostnader. I varje fall skulle härigenom många människoliv kunna sparas, och betydande vinster skulle göras i fråga om den materiella egendomen.

Dylika åtgärder är också påkallade inför den väntade omläggningen till högertrafik. Det torde icke vara möjligt att vid en trafikomläggning behålla dessa vägar i deras nuvarande skick. Med

tanke på att alla dessa vägar inte kan bli ombyggda till tidpunkten för högertrafikens ikraftträdande, vore det särskiligen välbetänkt att t. ex. vägförvaltningarna i länen redan nu fick i uppdrag att upprätta en plan över sådana vägar, som i avvaktan på en framtida ombyggnad borde bli föremål för enklare förbättringsåtgärder.

Med stöd av ovan anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framställa följande frågor:

Överväger herr statsrådet i samband med högertrafikens införande några särskilda åtgärder för en snar och genomgripande upprustning av trafikfarliga läns- och bygdevägar?

Om så inte är fallet, finner herr statsrådet det påkallat med en länsvis utförd inventering över sådana vägar, som i avvaktan på en framtida ombyggnad nu bör bli föremål för en enklare upprustning för undanröjande av de värsta trafikfallorna och därigenom förebyggande av uppenbara olycksrisker?

Avser herr statsrådet föreslå riksdagen att ställa erforderliga medel till förfogande för en dylik snabb och enklare upprustning av läns- och bygdevägar?

Denna anhållan bordlades.

§ 18

Interpellation ang. avveckling av spritförsäljningen på SAS:s flygplan i internordisk trafik

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAFSSON i Borås (fp), som yttrade:

Herr talman! I samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 11/1961, i vilken föreslogs att SAS skulle få medgivande att öppna s. k. tax-free shops vid flygplatserna vid Bromma, Arlanda, Torslanda och Bulltofta, framfördes betänkligheter från nykterhetspo-

Interpellation ang. åtgärder med anledning av stegringen av antalet kvinnliga alkoholmissbrukare

litiska synpunkter. Det framhölls då — bl. a. från utskottets sida — att medgivandet skulle medföra att försäljningen av bl. a. spritdrycker ombord på planen i den internordiska trafiken skulle komma att avvecklas. Utskottet framhöll:

»De utlandspassagerare vilka nu gör sina inköp av skattefria tobaksvaror och rusdrycker ombord på flygplanen eller i tax-free shops på utländska flygplatser förmodas, om propositionsförslaget genomföres, i stället komma att förlägga en del av dessa inköp till butikerna på de större flygplatserna i Sverige. Härigenom åstadkommes en begränsning i den för flygpersonalen tidskrävande och för passagerarna besvärande försäljningen ombord på flygplanen. Så länge försäljning av obeskattade rusdrycker förekommer ombord på flygplanen och i butiker på utländska flygplatser är det inte heller sannolikt, att man genom att avstå från inrättandet av tax-free shops på svenska flygplatser skulle vinna några fördelar i nykterhetspolitiskt hänseende.»

Trots att tax-free shops numera öppnats på samtliga skandinaviska flygplatser utom Oslo, fortsätter spritförsäljningen ombord på planen. Det har i pressen uppgivits att anledningen härtill skulle vara att spritförsäljningen ombord skulle kunna avvecklas först när också en tax-free shop öppnats på flygplatsen i Oslo. Motiveringen synes knappast bärande. Under alla omständigheter finns ingen anledning att fortsätta spritförsäljningen ombord på övrig internordisk trafik. Över huvud taget borde det vara ett självklart trafiksäkerhetskrav att försäljning och förtäring av sprit inte bör förekomma ombord på ett flygplan.

Med hänvisning till det anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att framställa följande fråga till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet:

Vill herr statsrådet medverka till ome-

delbara åtgärder i syfte att genomföra den avveckling av spritförsäljning ombord på SAS:s flygplan i internordisk trafik, som riksdagen förutsatte i sitt beslut 1961 om rätt för SAS att öppna s. k. tax-free shops på de större flygplatserna i Sverige?

Denna anhållan bordlades.

§ 19**Interpellation ang. åtgärder med anledning av stegringen av antalet kvinnliga alkoholmissbrukare**

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAFSSON i Borås (fp), som yttrade:

Herr talman! Enligt en utredning, som nyligen har gjorts av socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå och som finns redovisad i Sociala meddelanden nr 6 för 1962, befinner sig antalet kvinnliga alkoholister i Sverige under en, som det heter, överrumplande kraftig stegring. Antalet anmälningar av kvinnliga alkoholmissbrukare till nykterhetsnämnderna i tio stora och medelstora städer har enligt utredningen ökat från 377 fall år 1954 till 1 323 fall år 1961. Dessa oroväckande uppgifter blir desto mer allvarliga eftersom det enligt vad som uppges inte finns tillräckligt med vårdplatser för att ta emot det ökade antalet kvinnliga alkoholister. De två anstalter som finns, Brotorpsanstalten och Hagbyhemmet, är redan fullbelagda. Hagbyhemmet, som tar emot det mera lätt-skötta klientelet, har 26 vårdplatser och en kö på 24 personer, som väntar på att bli intagna. Den andra anstalten, Brotorp, vilken får mottaga mer avancerade fall, har 31 vårdplatser och 13 kvinnliga alkoholister, som väntar på att plats skall beredas. Av de sammanlagt 37 ansökningarna om plats på allmänna vårdanstalter för kvinnliga alkoholmissbrukare avser endast 5 frivillig intagning och resten tvångsintagning. Förutom

Interpellation ang. samordning av åldrings- och kronikervården

dess 37 officiellt registrerade fall finns ett påtagligt latent platsbehov. Nykterhetsnämnderna såges nämligen i medvetande om bristen på vårdplatser undvika åtgärder för intagning på vårdanstalt även i fall av uppenbart vårdbehov.

Den svåra situation, vari vården av kvinnliga alkoholmissbrukare befinner sig, kompliceras ytterligare av att ett av de ifrågavarande vårdhemmen, nämligen Hagbyhemmet, har en så låg materiell standard och så bristfälliga vårdresurser i övrigt att detta hem inte i längden kan användas som vårdanstalt.

De redovisade uppgifterna påkallar enligt min mening omedelbara initiativ för såväl förebyggande av alkoholmissbruk hos kvinnor som beredande av ytterligare vårdmöjligheter.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder av förebyggande art och för beredande av fler vårdplatser anser herr statsrådet påkallade med hänsyn till den oroande utveckling på senare tid som består i en kraftig stegring av antalet kvinnliga alkoholmissbrukare och en stor brist på vårdplatser för dessa?

Denna anhållan bordlades.

§ 20

Interpellation ang. samordning av åldrings- och kronikervården

Ordet lämnades på begäran till

Herr SVENSSON i Stenkyrka (cp), som yttrade:

Herr talman! Åldringsvården och kronikervården handhaves av olika huvudmän, primärkommunerna respektive landstingen. Erfarenheterna har visat, att det med denna uppdelning ofta uppstår besvärliga gränsdragningsproblem. Det kan möta stora svårigheter att av-

göra till vilken kategori ett vårdfall bör föras. Men detta medför också svårigheter vid bedömningen av behovet av vårdplatser vid de olika vårdformerna och vårdinrättningarna. Det finns fortfarande exempel på att personer med svåra ålderdomskrämpor måste vårdas på ålderdomshem liksom också på att normalt åldrande människor placerats på kronikerhem. Med nuvarande uppdelning av vården på skilda huvudmän är det ofta svårt att komma fram till en riktig avvägning av investeringarna.

Under de senaste åren har strävandena inom åldringsvården alltmer inriktats på att ge åldringarna tillfälle att så långt möjligt leva ett oberoende liv i sina egna hem och i normal hemmiljö. Det är enligt min mening angeläget, att denna utveckling främjas på olika sätt, så att åldringsvården i det egna hemmet blir den helt övervägande formen. Förutsättningen härför är emellertid förbättrade ekonomiska möjligheter för åldringarna bl. a. genom höjning av folkpensionerna, ett effektivare stöd till de gamlas bostadsförsörjning och en intensifiering av hemsamaritverksamheten, så att tillsynen och vården i det egna hemmet kan tryggas.

Även med denna utveckling torde det dock för många åldringar föreligga behov av vård å anstalt av den typ, som ålderdomshemmen utgör. Främst gäller det åldringar, som på grund av allmän skröplighet eller inträffad sjukdom inte kan lämnas en tillfredsställande vård i det egna hemmet. Det är här fråga om en vård, som ligger mycket nära kronikervården.

Den naturliga uppgiften för primärkommunerna måste anses vara att så långt möjligt skapa möjligheter för åldringarna att stanna kvar i den normala hemmiljön. Åtgärder för bostadsförsörjningen, inte minst byggande av pensionärshem, och organisation av vården i hemmen är härvid av särskild vikt. Den öppna åldringsvården bör helt naturligt vara primärkommunernas uppgift.

Interpellation ang. anstånd med inbetalning av skatt i samband med överklagande av taxering

Då vården å ålderdomshemmen alltmär tenderar att likna den som lämnas å kronikerhemmen, framstår det där emot som en konsekvent lösning, att landstingen som huvudmän för den allmänna sjukvården också bleve huvudmän för all sluten åldringsvård. Över huvud taget framstår det som rationellt, att all anstaltsvård för åldringar lägges under en huvudman. De svåra gränsdragningsproblemen mellan vårdformer na skulle härigenom bortfalla och en naturlig samordning av tillgängliga vårdresurser skulle kunna åstadkommas. Det synes mig angeläget att frågan om en sådan utformning av åldrings- och kronikervården upptages till prövning.

Med stöd av vad jag här har anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet ställa följande fråga:

Är herr statsrådet villig att pröva möjligheterna av en samordning av vården å ålderdomshem och kronikerhem med landstingen som huvudmän?

Denna anhållan bordlades.

§ 21

Interpellation ang. anstånd med inbetalning av skatt i samband med överklagande av taxering

Ordet lämnades på begäran till

Herr NILSSON i Bästekille (h), som yttrade:

Herr talman! Statsrevisorerna har påpekat att väntetiderna för skattskyldiga, som klagar i kammarrätten för att få sina taxeringar omprövade, är för långa. Kammarrätten medger med anledning av statsrevisorernas påpekande att genomsnittliga tidrymden efter besvärs anförande — bortåt två år — är längre än önskvärt.

Dessa uppgifter, som nyligen cirkulerade i dagspressen, tyder på en betydande eftersläpning av mål i kam-

marrätten. Dessa förhållanden berör många medborgare. Förra året klagade drygt 11 000 personer vid domstolen.

De långa väntetiderna i taxeringsmål leder i många fall till besvärliga förhållanden för den enskilde. Taxeringsnämnden finner en deklaration upptaga för låg skattepliktig inkomst. Det behöver ingalunda röra sig om omedvetet eller medvetet felaktig deklaration, det kan gälla tolkning av bestämmelser där såväl deklaranten som taxeringsnämnden handlar efter vad var och en av dem anser vara rätt i sammanhanget. Taxeringsnämnden höjer kanske den deklarerade inkomsten med ett avsevärt belopp. Den skattskyldige vidhåller sin tolkning av lagar och förordningar och klagar över sin taxering, instans efter instans. Skattemålet avgöres i det tänkta fallet först i högsta instans och avgöres då till den skattskyldiges fördel. Men den skatt varom tvisten rått har den skattskyldige måst betala i enlighet med taxeringsnämndens taxering. Det kan röra sig om betydande belopp, belopp som kan vara av avgörande betydelse för den skattskyldige och hans familj och kanske för en rörelse som han bedriver. Det kan betyda upplåning med alla de svårigheter och besvär som det kan medföra beträffande säkerheter och borgen och med ränteutgifter och andra bekymmer som följd.

I andra fall av rättegång brukar utdömt skadestånd eller liknande utkrävas först sedan slutgiltig dom fallit. I taxeringsmål tvingas i praktiken den skattskyldige att handla som om hans sak hade slutgiltigt avgjorts redan vid taxeringen, alltså innan den hunnit bli prövad i ljust av den argumentation och de sakskal han kan ha att vidare anför i ärendet. Det går inte att säga att resonemanget är teoretiskt. Fall ur praktiken visar att så inte är förhållandet. Fall inom min egen bekantskapskrets har därtill gett mig belägg

Interpellation ang. anstånd med inbetalning av skatt i samband med överklagande av taxering

för att mycket allvarliga svårigheter kan uppstå för den enskilde.

I uppbördsförordningen 49 § 1 mom. stadgas, att skattskyldig, som anfört besvär över taxeringsnämnds, prövningsnämnds eller skattedomstols beslut rörande taxering, må beviljas anstånd med inbetalning av skatt på grund av taxeringen, därest vederbörande taxeringsintendent i yttrande över den skattskyldiges framställning om anstånd förklarar sig icke hava något att erinra mot bifall, helt eller delvis, till densamma. Anstånd må avse skatt till belopp, som betingas av taxeringsintendentens yttrande. I KK 18 oktober 1953 med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppbördsförordningen heter det i anvisningarna:

»Lokal skattemyndighets beslut i anledning av framställning om anstånd enligt 49 § 1 mom. första stycket skall grundas på det yttrande över framställningen, som det åligger taxeringsintendent att avgiva. Denne skall, därest detta med hänsyn till föreliggande omständigheter är möjligt, i yttrandet tillkännagiva sitt ställningstagande till de över taxeringen anförda besvären. Är utredningen i besvärshandling icke avslutad och anser sig taxeringsintendenten med hänsyn härtill eller av annat skäl icke kunna göra något uttalande rörande sitt framtida ställningstagande till besvären, skall detta meddelas den lokala skattemyndigheten, som i sådant fall har att avslå framställningen om anstånd med skattens erläggande.»

Ansökan om anstånd med erläggande av skatt prövas alltså helt med ledning av taxeringsintendentens bedömning av anförda besvär. Taxeringsintendenten är enligt taxeringsförordningen det allmänns ombud. Det förefaller djupt otillfredsställande att det allmänns ombud ensam har att avgöra frågor av denna vikt för skattebetalaren. I praktiken torde det vara så att endast om taxeringsintendent an-

ser sig kunna tillstyrka bifall till anförda besvär, kan han tillstyrka bifall till ansökan om anstånd med skatt.

Det förefaller därför synnerligen önskvärt att bestämmelser införas i skattelagstiftningen som underlättar för medborgare, som råkar i svårigheter av ovan antytt slag, att få anstånd med skatteinbetalning. Naturligtvis kan det sägas att uppskov med inbetalning av skatten under den tid besvär prövas kan leda till svårigheter för det allmänna, t. ex. genom att mindre nogräknade skattebetalare kan deklarera för låga intäkter och sedan efter sköns-taxering okynnesklaga och därigenom skaffa sig betydande uppskov med inbetalning av skatt.

För det första förefaller det troligt att det kan ordnas så att uppenbart felaktiga deklARATIONER, falska deklARATIONER, kan uteslutas från eventuella bestämmelser och för det andra kan inte risken för missbruk rättfärdiga de uppenbara svårigheter som nuvarande bestämmelser kan medföra för oförvitliga medborgare.

Med anledning av det anförda får jag hemställa om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande fråga:

Vill herr statsrådet medverka till sådan ändring av nu gällande taxeringsbestämmelser, att skattskyldig som överklagar sin taxering, i fall där uppenbart oriktig deklARATION icke föreligger, kan erhålla uppskov med inbetalning av skatt på taxerat belopp varöver besvär anförts intill dess besvären avgjorts i högsta instans dit klagan föres, utan att sådant anstånd göres beroende av taxeringsintendents yttrande över därom gjord ansökan?

Denna anhållan bordlades.

§ 22

Anmäldes och godkändes statsutskot-

tets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1963/64 för kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen behandlade för flera huvudtitlar gemensamma frågor jämte en i ämnet väckt motion;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts

proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan m. m.;

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till Maj-Britt Nyström m. fl.; och

nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss allmänna arvsfonden tillfallen fast egendom.

§ 23

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:ts proposition nr 39, med förslag till lag om allmänt kriminalregister m. m., överlämnats till kammaren.

Denna proposition bordlades.

§ 24

Till bordläggning anmäldes bankoutskottets anmälan jämlikt § 21 riksdagsstadgan, att till utskottet från fullmäktige i riksbanken inkommit framställning angående Tumba pappersbruks framtida ställning.

§ 25

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 15.21.

In fidem

Sune K. Johansson